

paa Hovedlandeveien i Sjælland, Omkostningerne derved i det kommende Aar vilde udgjøre omtrent 100,000 Rbd. Det er altsaa saa langt fra, at Hovedlandeveien forrenter sig, at den endogsaa ikke giver en saa stor Indtægt, som dens aarlige Vedligeholdelse koster, saa at her aldeles ikke er Tale om nogen Forrentning af den Capital, som i sin Tid er anvendt til Landeveiens Anlag. Hvis man altsaa med Hensyn til Landeveiens Anlag, var gaaet ud fra den samme Betragtning, som den ærede Taler gjør med Hensyn til Jernbanen, saa maatte man ogsaa sige, at det ikke var hensigtsmæssigt, at anlægge Landeveie gennem Landet til Befordring af Varer og Personer, til Befordring af en større Udvikling, til Lettelse af Transportomkostningerne; thi vel vil den Enkelte, som transporterer sine Varer paa bedre Veie, derved have den Fordeel, at Transportomkostningerne for ham selv formindskes; men det kan dog ikke siges at være noget fornuftigt Anlag med Hensyn til den Besparelse, som indtræder; thi det er jo Landet i det Hele, som maa betale det, og altsaa erholder den Enkelte derved Noget, som er under den almindelige Priis, hvilket atter maa erstattes af hele Landet. Det forekommer mig, at dersom denne Naade at betragte de forbedrede Communicationsmidler paa, er rigtig, saa vil Staten aldrig kunne komme til at forbedre Communicationsmidlerne i selve Landet; thi det er mere end rimeligt, at hvor en saadan Forbedring med Hensyn til Communicationen gjøres, vil, idetmindste i de første Aar, inden den Udvikling er indtraadt, som man just arbejder paa ved at forbedre Communicationsmidlerne, Anlægget ikke kunne betale sig, og som en Følge deraf skulde man altsaa ikke hensigtsmæssigen kunne gaae ud paa at forbedre Communicationsmidlerne, naar Saadant ikke kan skee, uden at Staten giver et aarligt Tilskud. Det forekommer mig, at denne Naade at betragte Forholdet paa vistnok ikke kan anses for rigtig. Det er netop ved denne Udvikling, at man skal tilvejebringe en forøget Værdi af Producterne for de Productenter, som boe langs med Jernbanen; derved skulle større Værdier staves tilveie i Landet, og derved skal en større Udvikling finde Sted;

det er paa denne Naade, at vi skulle arbejde frem til en større Udvikling af Kræfterne. Hvis vi ikke ville gjøre det, men kun ville see paa, om de Penge, som vi idag udgive, bringe 4 pCt. Rente om Aaret, da troer jeg rigtignok, at vor Udvikling vil blive standset til stor Skade for hele Landet.

Ordføreren (H. P. Hansen): Jeg havde ikke ventet, at denne Sags Forhandling idag vilde have givet Anledning til yderligere Bemærkninger, og det forekommer mig ogsaa, at hvad der idag er anført ikke indeholder noget Nyt, idetmindste ikke af en saadan Vigtighed, at der kunde være nogen Opfordring for mig til at gaae det imøde. Jeg skal saameget mindre gjøre det, som jeg ikke kan andet end takke den ærede 1ste Landstingsmand for 3die Kreds (Kierregaard) for de vægtige Grunde, som det forekommer mig han med saamegen Styrke har anført til Fordeel for den Sag, der nu er under Forhandling. Det er derfor kun et enkelt Punkt, jeg skal tillade mig at gjøre en Bemærkning ved, navnlig med Hensyn til en Uttring, som er bleven fremsført af den ærede 4de Landstingsmand for 10de Kreds (Lüttichau). Det har forøvrigt glædet mig, at den ærede Rigsdagsmand har erkjendt Rigtigheden af, hvad man har anført, at Jernbanen fra Kjøbenhavn til Roeskilde baade i commercial og politisk Henseende er af Vigtighed, især som Forbindelsesmiddel med Rigets øvrige Dele. Han har kun meent, at det var Tilfældet i en indskrænket Grad; deri er jeg enig med ham, og det er ogsaa mit Haab, at dette Forbindelsesmiddel maa udstrække sig til Rigets øvrige Dele, skjøndt jeg paa den anden Side er ganske enig med Finanzministeren i, at der ikke, ved at antage den Lov, som nu foreligger, paalægges Staten nogen Forpligtelse til at paatage sig en lignende Garantii for Jernbaner i de øvrige Statsdele, men at det maa være Noget, som maa være afhængigt af Forholdene og Omstændighederne, saaledes som de til enhver Tid ville foreligge for Rigsdagen.

Den ærede Rigsdagsmand har meent, at man burde tage Hensyn til de Fordringer, som maastee i den tilkommende Tid kunne reise sig for Finanzterne, og han har navnlig anført